

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2019
Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

**ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΑΑ004ΚΚ**

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΟΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ:

90΄ λεπτά

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΝΝΕΑ (9) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (30 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις τρεις (3) ερωτήσεις. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

A1. Να συμπληρώσετε την κάθε μία από τις πιο κάτω προτάσεις με μία από τις τρεις επιλογές που ακολουθούν, ώστε να σχηματιστεί μια ιστορικά ορθή πρόταση. Να γράψετε στο φύλλο εξέτασής σας τους αριθμούς των προτάσεων και δίπλα από τον κάθε αριθμό το γράμμα της φράσης που απαιτείται για τη συμπλήρωση.

1. Ο ποιητής Στασίνος συνέγραψε:

- α.** τα Ομηρικά Έπη
- β.** τα Κύπρια Έπη
- γ.** τραγωδίες

2. Η Κύπρος δεν κατακτήθηκε ποτέ από τους:

- α.** Χετταίους
- β.** Αιγυπτίους
- γ.** Πέρσες

3. Το πολίτευμα που διαδέχθηκε την αριστοκρατία ήταν:

- α.** η βασιλεία
- β.** η ολιγαρχία
- γ.** η δημοκρατία

4. Ο Κίμωνας ήταν:

- α.** Αθηναίος στρατηγός
- β.** Πέρσης στρατηγός
- γ.** Ασσύριος στρατηγός

(4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

1 - β	Ενότητα: Ο πολιτισμός της Κυπροαρχαϊκής εποχής – Σαλαμίνα Δ.Ε. 1: Να περιγράψουν τα βασικά χαρακτηριστικά της κυπροαρχαϊκής τέχνης
2 - α	Ενότητα: Κυπροαρχαϊκή Εποχή (750 – 475 π.Χ.). Κατακτητές της Κύπρου. Αγώνες κατά των Περσών(Ονήσιλος) Δ.Ε.1: Να ονομάζουν τους κατακτητές της Κύπρου.

3 - β	Ενότητα: Αρχαϊκή Εποχή (800-479 π.Χ.). Η ανάδυση των ελληνικών πόλεων – κρατών και η εξέλιξη των πολιτευμάτων. Δ.Ε. 2: Να περιγράφουν συνοπτικά και να αιτιολογούν την εξέλιξη των πολιτευμάτων στην αρχαία Ελλάδα.
4 - α	Ενότητα: Κυπροαρχαϊκή Εποχή (750 – 475 π.Χ). Κατακτητές της Κύπρου, Αγώνες κατά των Περσών – Κίμωνας Δ.Ε. 4: Να αναφέρουν και να σχολιάζουν τους λόγους που οδήγησαν τους Έλληνες να εκστρατεύσουν στην Κύπρο στα μέσα του 5 ^{ου} αι. π.Χ

(4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας στα φύλλα εξέτασής σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Το ελληνικό αλφάβητο προέρχεται από το φοινικικό.
- β. Η τέχνη κατά τη μυκηναϊκή περίοδο ονομάζεται και γεωμετρική.
- γ. Η Κυπροσυλλαβική γραφή παρουσιάζει κοινά στοιχεία με τη Γραμμική Β΄ γραφή.
- δ. Χαρακτηριστικό της Κυπροαρχαϊκής θρησκείας ήταν ο πολυμορφισμός και ο συγκρητισμός.

α – Σ	Ενότητα: Γεωμετρική Εποχή (1100 – 800 π.Χ) Δ.Ε.1: Να αναφέρουν τα κυριότερα γνωρίσματα του πολιτισμού των γεωμετρικών χρόνων.
β – Λ	Ενότητα: Γεωμετρική Εποχή (100 – 800 π.Χ) Δ.Ε.1: Να αναφέρουν τα κυριότερα γνωρίσματα του πολιτισμού των γεωμετρικών χρόνων.
γ – Σ	Ενότητα: Η ύστερη εποχή του Χαλκού στον ελληνικό χώρο και την Κύπρο Δ.Ε.2: Να προσδιορίζουν τις επιδράσεις του μυκηναϊκού πολιτισμού στην Κύπρο.
δ – Σ	Ενότητα :Ο πολιτισμός της Κυπροαρχαϊκής Εποχής – Σαλαμίνα Δ.Ε.1: Να περιγράφουν τα βασικά χαρακτηριστικά της Κυπροαρχαϊκής Τέχνης.

(4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

A3. Να αντιστοιχίσετε στα φύλλα εξέτασής σας τους αριθμούς (1-4) που βρίσκονται στον πιο κάτω χάρτη με τις τοποθεσίες που ακολουθούν:

α. Σαλαμίνα, β. Μυκήνες, γ. Παλαίπαφος, δ. Αθήνα.

1 – β
2 – δ
3 – α
4 - γ

Ενότητα : Η Ύστερη Εποχή του Χαλκού στον ελληνικό χώρο και την Κύπρο
Δ.Ε 1: Να εντοπίζουν στον χάρτη τα βασικά κέντρα του μυκηναϊκού πολιτισμού

(4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (35 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις τρεις (3) ερωτήσεις.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. θολωτοί τάφοι
(χρονική περίοδος, τρία (3) χαρακτηριστικά)

(5 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Εποχή: Ύστερη Εποχή Χαλκού / Μυκηναϊκός πολιτισμός (2 μον.)

Αναμένεται να γίνει αναφορά σε τρία (3) από τα πιο κάτω χαρακτηριστικά:

1. Διαμορφώνονταν από ένα θάλαμο εξ ολοκλήρου κτιστό σε σχήμα κυψέλης.
2. Στη μια πλευρά του θαλάμου ανοιγόταν είσοδος μεγάλη με τριγωνική απόληξη στο επάνω μέρος

3. Στην είσοδο οδηγούσε μακρύς διάδρομος με κτιστές πλευρές του.
4. Η είσοδος έκλεινε μάλλον με ξύλινη θύρα.
5. Μετά την ταφή του νεκρού μόλος ο θάλαμος και ο διάδρομος καλύπτονταν με χώμα.

(3 x 1 = 3 μον.)

Ενότητα : Η Ύστερη Εποχή του Χαλκού στον ελληνικό χώρο και την Κύπρο
Δ.Ε.1: Να εντοπίζουν στον χάρτη τα βασικά κέντρα του μυκηναϊκού πολιτισμού και να αποδίδουν τα βασικά γνωρίσματα του.

β. κυπριακά βασίλεια

(συνθήκες δημιουργίας, δύο (2) στοιχεία του τρόπου οργάνωσης)

(5 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Συνθήκες δημιουργίας: έλευση Μυκηναίων στην Κύπρο / εξελληνισμός (2 μον.)

Τρόπος οργάνωσης:

Τα βασίλεια ήταν οργανωμένα κατά το μυκηναϊκό πρότυπο.

Ο μονάρχης – βασιλιάς συγκεντρώνει στα χέρια του όλες τις εξουσίες

Το βασιλικό ανάκτορο – κέντρο οικονομίας

Γραφειοκρατική οργάνωση

(2 σημεία x 1,5 = 3 μον.)

Ενότητα: Η ύστερη εποχή του Χαλκού στον ελληνικό χώρο και την Κύπρο

Δ.Ε.2: Να προσδιορίζουν τις επιδράσεις του μυκηναϊκού πολιτισμού στην Κύπρο.

B2. «Οι ιστορικοί χρησιμοποίησαν τον όρο πόλη-κράτος, για να δηλώσουν την έννοια του χώρου και συγχρόνως της οργανωμένης κοινότητας ανθρώπων κάτω από μια εξουσία».

Σε κείμενο έκτασης 100 - 130 λέξεων να παρουσιάσετε τα συστατικά στοιχεία των πόλεων-κρατών από γεωγραφική και οργανωτική άποψη.

(12 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση

Συστατικά στοιχεία:

Από γεωγραφική άποψη:

Πόλις ή άστυ (2 μον.) – κέντρο άσκησης εξουσίας (1 μον.), τειχισμένο τις περισσότερες φορές (1 μον.)

Ύπαιθρος χώρα (2 μον.) – καλλιεργήσιμη γη (1 μον.)

Από οργανωτική άποψη:

Οι πολίτες (2 μον.) συμμετείχαν στη διαχείριση των κοινών και λάμβαναν μέρος στη λήψη αποφάσεων. (0,5 μον.)

Υπαρξη πολιτεύματος (2 μον.) – άσκηση εξουσίας (0,5 μον.)

Ενότητα: Αρχαϊκή Εποχή (800 – 479 π.Χ), Η ανάδυση των ελληνικών πόλεων – κρατών και η εξέλιξη των πολιτευμάτων.

Δ.Ε1: Να περιγράψουν τον θεσμό της πόλης – κράτους και να τεκμηριώνουν τη σημασία του στην ανάπτυξη του ελληνικού κόσμου.

B3. «Η νεκρόπολη της Σαλαμίνας είναι όχι μόνο η μεγαλύτερη που βρέθηκε στην Κύπρο, αλλά έχει και τεράστια αρχαιολογική αξία».

Σε κείμενο έκτασης 80 περίπου λέξεων να αναφέρετε σε ποια εποχή της κυπριακής ιστορίας ανήκει η νεκρόπολη της Σαλαμίνας και να ονομάσετε τα δύο (2) είδη τάφων που συναντούμε. Στη συνέχεια να σχολιάσετε τι μας αποκαλύπτουν τα δύο (2) αυτά είδη τάφων για τη δομή της κυπριακής κοινωνίας.

(13 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Κυπροαρχαϊκή Εποχή (3 μον.)
Κτιστοί Βασιλικοί τάφοι (3 μον.)
Τζιελάρκα (3 μον.)

Δομή κοινωνίας: μεγάλο χάσμα ανάμεσα στους βασιλιάδες και ευγενείς από τον λαό. (3 μον.) Στους κτιστούς βασιλικούς τάφους θάβονταν εκτός από βασιλιάδες και ευγενείς με πλούσια κτερίσματα. (0,5 μον.) Αντίθετα, στα τζιελάρκα θάβονταν οι κοινοί θνητοί. (0,5 μον.)

Ενότητα: Κυπροαρχαϊκή Εποχή (750 – 475 π.Χ.): Ο πολιτισμός της Κυπροαρχαϊκής Εποχής - Σαλαμίνα

Δ.Ε. 2: Να παρουσιάζουν την πολιτιστική αξία της νεκρόπολης της Σαλαμίνας.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

Γ1.

Οι Αχαιοί, εκτός από τα εμπορεύματά τους έφεραν στην Κύπρο τοπωνύμια, θεσμούς, τρόπους λατρείας. Με την εγκατάστασή τους οι σχέσεις με την Ελλάδα γίνονται στενές και αυτό φαίνεται από τον μεγάλο αριθμό μυκηναϊκών αγγείων που βρέθηκαν στην Κύπρο. Στην αρχή ήταν όλα φερμένα από την Ελλάδα, στο τέλος όμως του 14^{ου} αι. π.Χ, άρχισε και η επιτόπια κατασκευή από μυκηναίους αγγειοπλάστες. [...] Η Κύπρος έγινε σημαντικό εμπορικό κέντρο μεταξύ Δύσης και Ανατολής. Αυτό έφερε πλούτο και ευημερία στους κατοίκους όπως φαίνεται στις ανασκαφές της Έγκωμης και του Κιτίου.

Κάτια Χατζηδημητρίου, *Ιστορία της Κύπρου*, Λευκωσία 2010, σελ. 30

Αφού μελετήσετε με προσοχή το πιο πάνω παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις

- α. Να παρουσιάσετε τεκμηριωμένα τέσσερα (4) στοιχεία που να αποδεικνύουν τον εξελληνισμό της Κύπρου από τους Μυκηναίους. (δύο (2) στοιχεία από τη θρησκεία και δύο (2) στοιχεία από την τέχνη)

(12 μονάδες)

Σημείωση: Είναι απαραίτητη η αναδιατύπωση των σημείων από το παράθεμα.

Ενδεικτική απάντηση:

- Θρησκεία: βωμός με ιερά κέρατα στη Μύρτου, χάλκινο άγαλμα κερασφόρου θεού «Απόλλων Κεραιάτης» (με την ίδια ονομασία λατρευόταν στην Αρκαδία), Κερασφόρος Θεός της Έγκωμης- προστάτης μεταλλίων χαλκού, Ναός της Αφροδίτης στην Παλαίπαφο (Κούκλια)- σύμβολα κρητομυκηναϊκής θρησκείας,
- Κρητομυκηναϊκή θρησκεία: εισαγωγή Δωδεκάθεου, λατρεία ταύρου, ιερά σύμβολα – κέρατα
- Αρχιτεκτονική: κυκλώπεια τείχη σε Έγκωμη, Κίτιο, Σίντα, Μάα - Παλαιόκαστρο ανάκτορο τύπου μεγάρου, οικοδομικό σύστημα με πελεκητές πέτρες
- Θολωτοί τάφοι
- Αγγειοπλαστική: μυκηναϊκά αγγεία ζωγραφικού ρυθμού
- Κατεργασία σμάλτου και ελεφαντόδοντου.

(4 σημεία x 3 μον. = 12 μονάδες - Απλή αναφορά χωρίς τεκμηρίωση μον.6)

β. Πώς επηρέασε την οικονομία της Κύπρου η παρουσία των Μυκηναίων; Να παραθέσετε δύο (2) τεκμήρια από το πιο πάνω παράθεμα.

- σπουδαίο εμπορικό κέντρο (1 μον.)
- πλούτος (1 μον.)
- ευημερία (1 μον.)

Απόδειξη: Ανασκαφές στο Κίτιο και την Έγκωμη (2 μον.)

(5 μονάδες)

Ενότητα: Η ύστερη εποχή του Χαλκού στον ελληνικό χώρο και την Κύπρο

Δ.Ε. 2: Να προσδιορίζουν τις επιδράσεις του μυκηναϊκού πολιτισμού στην Κύπρο.

Γ2.

Η σχετική ανεξαρτησία των Κυπρίων βασιλέων και οι «συμμαχικές» σχέσεις με την περσική αυτοκρατορία δεν κράτησαν πολύ. Ο Δαρείος (521- 485 π.Χ.) θέλοντας να επιβάλει κάποια μόνιμη τάξη στις σχέσεις της Κύπρου με την υπόλοιπη αυτοκρατορία, την ενσωμάτωσε στο κράτος του. [...] Αυτό προκάλεσε δυσαρέσκεια μεταξύ των Κυπρίων και έτσι άρχισε να καλλιεργείται στη νήσο πνεύμα αντιστάσεως εναντίον της περσικής καταπίεσεως. [...] Το 499/8 π.Χ., όταν έπνευσε στην Ιωνία ο άνεμος της ελευθερίας, οι Κύπριοι συσπειρώθηκαν γύρω από τον Σαλαμίνιο βασιλέα Ονήσιλο ο οποίος κατόρθωσε να εκθρονίσει τον φιλόπερση αδελφό του βασιλέα Γόργο και κήρυξαν την επανάσταση εναντίον των Περσών.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. Β', Αρχαίος ελληνισμός, σελ. 363 (διασκευή)

Αφού μελετήσετε με προσοχή το πιο πάνω παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Ποια πολιτικά ρεύματα επικράτησαν κατά την Κυπροαρχαϊκή εποχή στην Κύπρο και ποιος ήταν ο εκπρόσωπος του κάθε ρεύματος;

(6 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

α. πολιτικά ρεύματα / Εκπρόσωποι:

Φιλοπερσικό (2 μον.) με εκπρόσωπο τον Γόργο (1 μον.)

Αντιπερσικό/Φιλελληνικό (2 μον.) με εκπρόσωπο τον Ονήσιλο (1μον.)

Ενότητα: Κυπροαρχαϊκή Εποχή (750 – 475 π.Χ.). Κατακτητές της Κύπρου. Αγώνες κατά των Περσών(Ονήσιλος)

Δ.Ε. 2: Να κατανοούν τις πολιτικές αντιπαραθέσεις των βασιλείων κατά τη διάρκεια της περσικής κυριαρχίας.

β. Να κρίνετε τη στάση του Ονήσιλου να εκθρονίσει τον αδελφό του Γόργο δικαιολογώντας την απάντησή σας.

(3 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Άποψη μαθητή/τριας για την απόφαση αυτή: Οποιαδήποτε τοποθέτηση, αρνητική ή θετική, είναι αποδεκτή, νοουμένου ότι τεκμηριώνεται με τουλάχιστον ένα λογικό επιχείρημα. (3 μον.)

γ. Να παρουσιάσετε την αφορμή και δύο (2) αίτια της κυπριακής επανάστασης.

(9 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

γ. **Αφορμή:** Ιωνική Επανάσταση (3 μον.)

Αίτια:

1. Ο πόθος για ελευθερία.
2. Αίσθημα καταπίεσης
3. Ο δυσβάστακτος φόρος που υποχρεώνονταν να πληρώνουν οι Κύπριοι στους Πέρσες.
4. Ο φόβος των Κυπρίων βασιλιάδων για απώλεια της πολιτικής τους ανεξαρτησίας
5. Η τόνωση του εθνικού αισθήματος μέσα από τις εμπορικές και πολιτιστικές σχέσεις της Κύπρου με τον ελληνικό χώρο.

(2 σημεία x 3 μον. = 6 μονάδες)

Ενότητα: Κυπροαρχαϊκή Εποχή (750 – 475 π.Χ.). Κατακτητές της Κύπρου. Αγώνες κατά των Περσών(Ονήσιλος)

Δ.Ε.3: Να αναφέρουν και να σχολιάζουν τα αίτια και την αφορμή της επανάστασης του Ονήσιλου κατά των Περσών.